

УДК 355.02

DOI: 10.31733/17-03-2023-68-69

Анастасія АКСЮТІНА

доцент кафедри

загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА КАТЕГОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

«Національна безпека» має різноманітність тверджень, основні відмінності яких полягають у наступно викладених розглядах цього поняття. Але, незважаючи на це, різні вчені, правники, політичні діячі, в різний час по – різному трактували це багатоаспектне і складне, на наш погляд, явище.[1].

У процесі досліджень сформувалося два принципових підходи щодо операціоналізації поняття «національна безпека». Згідно першого національна безпека розглядається у контексті національних інтересів (У.Липман, М. Капланн) а інший підхід розглядав в розрізі національних цінностей (А. Уолферс, К. Нарр,) [2,с.80]. На думку колишнього міністра оборони США Г. Брауна, національна безпека – здатність зберігати територію, і не тільки зберігати, але і всяким чином надавати підтримку фінансовим відносинам з іншими країнами світу, захищати свої кордони, свою рідну країну. [3,с.4].

Необхідно наголосити на тому, що Закон «Про національну безпеку», який був прийнятий Конгресом 26 лютого 1947 року Президентом США Г.. Труменом, визначив національну безпеку як питання внутрішньої, зовнішньої та мілітарної політики в інтересах вироблення комплексного розуміння до вирішення проблеми використання у США різних способів – воєнних і звичайно не воєнних у своїй політиці, для забезпечення власної безпеки [4,с. 9]. Згідно національного Закону України «Про національну безпеку України» національна безпека України – це особлива захищеність державного суверенітету і територіальної цілісності, ладу громадянського суспільства та інших національних інтересів України від існуючих та гіпотетичних загроз. [5].

Такий вчений О. С. Власюк зазначає, що поняття, визначення категорії «Національна безпека України» це такий своєрідний засіб збереження народу, який досяг певного рівня незалежної держави. Цей спосіб не дає можливим його самостійне існування та його поступовий розвиток, захист від зовнішніх та внутрішніх загроз. «Національна безпека України» за баченням О.С. Власюка це система державних і соціальних гарантій яка гарантує стабільність життєдіяльності та поступового розвиненого розвитку українського народу в цілому, так і кожної особи окремо, захист основних інтересів, цінностей суспільства і законних інтересів, матеріального розвитку від можливих реальних і потенційних, внутрішніх та зовнішніх загроз [6, с. 25].

Таким чином вітчизняні та іноземні дослідники, нормативні документи дають різні тлумачення поняття «національна безпека» через його складний, багатокomпонентний та міждисциплінарний характер. Є всі підстави стверджувати, що в міжнародній політиці, внутрішній та зовнішній політиці держав, у теорії та практиці державного управління, не існує поняття, яке могло б порівнятися за ступенем невизначеності, неясності, частоті відносно не чіткого вживання з поняттям «національна безпека». Це свідчить про відсутність єдиного розуміння сутності, природи виникнення, діалектики розвитку, механізмів формування й управлінського впливу на системні характеристики явища, яке намагаються описати поняттям «національна безпека». Водночас, не може бути сумніву в тому, що для теорії і практики державного управління необхідне чітке розуміння, та більш детальний розгляд зазначеного поняття [2,с.84].

1. Кормич Б. А. Організаційно-правові основи політики інформаційної безпеки України: автореф. дис.д-ра юрид. наук: 12.00.07.Харків. 43 с.2014.

2. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки концептуальні та організаційно-правові засади: Підручник К.: НАДУ, 2012. 544 с.

3. Brown H. Thinking National Security. Defenseand Foreign Policy in a Dangerous World. Colorado, 1983. P. 4

4. U. S. National Security Policy and Strategy: documents and Policy Proposals / (edited by) Sam C. Sarkesian with Robert A. Vitas. Greenwood Press, Inc. 88 Post Road West, Westport, Connecticut, 1988. P. 9.

5. Закон України: «Про національну безпеку України». [Електронний ресурс] код доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/T182469?an=1> зі змінами та доповненнями

6. Власюк О. С. «Національна безпека України»: еволюція проблем внутрішньої політики: К. НІСД. 528 с.201

УДК 343.322.2

DOI: 10.31733/17-03-2023-69-71

Катерина ДОЛГОРУЧЕНКО

доцент кафедри

загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

КОЛАБОРАЦІОНІЗМ ЯК ВНУТРІШНЯ ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНИЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Сьогодні, в умовах воєнного стану в Україні, а також враховуючи складні внутрішні соціально-політичні реалії, змістовне наповнення поняття «колабораціонізм» як політико-правового феномену періоду Другої світової війни, потребує не тільки уточнення, але й принципового переосмислення.

Мета наукової розвідки – охарактеризувати феномен колабораціонізму як внутрішню загрозу національній безпеці України.

У національному законодавстві більшості країн колабораціонізм кваліфікується як злочин проти своєї держави, зрада. Залежно від міри шкоди, спричиненої колаборантом, у правових нормах національних законодавств передбачено або довгострокове ув'язнення, або смертна кара.

Верховна Рада України у березні 2022 року також прийняла два закони, які встановлюють відповідальність за колабораційну діяльність в умовах воєнного стану. Мова йде про Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність)» та Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність)». У широкому сенсі дане юридичне поняття означає співпрацю населення або громадян держави з ворогом в інтересах ворога-загарбника на шкоду самій державі чи її союзників і участь у переслідуванні патріотів країни, громадянином якої є колаборант [1].

Однак, попри юридичну визначеність даного поняття, залишаються прогалини щодо розуміння суміжних категорій таких, як «державна зрада», «колабораційна діяльність», та «пособництво державі-агресору». Звідси, проблема коректності вживання поняття «колабораціонізм» у контексті сучасної війни потребує подальшого вивчення з неодмінним уточненням співвідношень та змістовного наповнення суміжних юридичних категорій.

Метою даної наукової розвідки є теоретико-правовий огляд проблеми коректності вживання поняття «колабораціонізм» у контексті сучасної війни.

Основний виклад матеріалу. Поняття «колабораціонізм», як «співробітництво з окупантом», політики почали вживати після зустрічі А. Гітлера з головою французького режиму Віші маршалом А. Петеном у 1940-му році. Під час переговорів сторони проголосили колабораціонізм політичним принципом у співробітництві держав. Перебуваючи у нерівному становищі, переможена та окупована Франція, а саме її істеблішмент, сприймали колабораціонізм як абсолютну воєнно-політичну та економічну капітуляцію перед нацистською Німеччиною. У цілому, в роки Другої світової війни, соціально-політичне явище колабораціонізму стало притаманним не тільки Франції, але практично кожній окупованій нацистським агресором країні. А значить, дане поняття швидко увійшло до політико-юридичного лексику у виключно негативному значенні.

У радянські часи, французьке за походженням слово «колабораціонізм», майже не